

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: «Управління оборотним капіталом підприємства»

Виконавець:

студент 6 курсу ЦВФН

Донаканян Сільва Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

К.Е.Н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Іоргачова Марія Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Актуальність теми. Важливою складовою діяльності будь-якого підприємства є управління оборотним капіталом. Склад та структура оборотного капіталу підприємства, джерела формування, швидкість його обороту та ефективність використання впливають на фінансову стабільність підприємства, а також на його положення на ринку.

Сучасний етап економічного розвитку країни характеризується наявністю величезної кількості негативних явищ в нашій країні, таких як: економічна криза, високі процентні ставки за кредитами, низька платоспроможність покупців та інші. Все це веде до того, що забезпечення ефективного управління оборотним капіталом стає важливою проблемою та є необхідним чинником для успішного розвитку та довгострокового функціонування виробничого підприємства.

Доцільний устрій процесів формування та використання оборотного капіталу підприємства є фундаментом його розвитку та забезпечення безперервної життєдіяльності господарюючого суб'єкта.

Управління оборотним капіталом займає особливе місце в роботі фінансового менеджера, оскільки є постійним, щоденним та безперервним процесом. Заниження величини оборотного капіталу тягне за собою нестійкий фінансовий стан, перебої у виробничому процесі та, як наслідок, зниження обсягу виробництва та прибутку.

У свою чергу, завищення розміру оборотного капіталу знижує можливості підприємства виробляти капітальні витрати з розширення виробництва. заморожування коштів (власних та позикових) в будь-якому вигляді, будь то складські запаси готової продукції або припинене виробництво, зайві сировина та матеріали, обходяться підприємству дуже дорого, так як вільні грошові кошти можна використовувати більш раціонально для отримання додаткового доходу.

Оптимізація та стан оборотного капіталу безпосередньо пов'язана з ефективною роботою підприємства та з тим, чи отримає підприємство прибуток. Для того щоб ефективно управляти оборотним капіталом, потрібно розглядати його в цілому та, що найбільш важливо, в розрізі окремих статей.

Вперше оборотний капітал як окрему економічну категорію розглянув в своїх працях А. Сміт. Вчені Д. Рікардо, Дж.Ст. Мілль, А.К. Шторх, Дж. Рамсей, Дж. Бартон, А.Е. Шербюльє, Ж.Ш. Сісмонді також приділяли увагу сутності оборотного капіталу. Дослідження питань управління оборотним капіталом розглядаються у наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених-економістів: Л. Бабич, І. Балабанова, І. Бланка, В. Буряковського, Дж. Ван Хорна, О.Василика, А. А.Золотарьова, І. Зятковського, В. Ковальова, А. Мазаракі, Л. Мартюшевої, Е. Павлової, А. Поддєрьогіна, Р. Слав'юка, В. Столярова, Є. Хелферта, А. Шеремета, К. Шим Джея.

Оборотний капітал формує істотну частину всіх активів підприємства та покликаний забезпечити безперервність господарської діяльності комерційної організації. Тому склад та структура оборотних коштів, джерела їх формування та ефективність використання багато в чому визначає фінансову стабільність

підприємства, грає істотну роль в нормалізації та підвищення ефективності його діяльності.

Таким чином, політика управління оборотним капіталом, в тому числі підтримання оптимальності його структури та обсягу, а також раціональність його використання, є одним з найбільш ефективних та гнучких засобів збереження фінансової стійкості підприємства, особливо в умовах, динамічно мінливих зовнішніх економічних чинників.

Мета дослідження полягає в аналізі стану управління оборотним капіталом підприємства та визначення напрямків щодо підвищення ефективності його використання.

Завдання дослідження. Реалізація мети роботи передбачає постановку та вирішення наступних завдань:

- дослідити сутність оборотного капіталу та його структури;
- визначити джерела формування оборотного капіталу підприємства;
- дослідити основи управління оборотним капіталом підприємства;
- проаналізувати фінансово-економічну діяльність ТОВ «Укрлотос»;
- проаналізувати динаміку, структуру та стан оборотного капіталу ТОВ «Укрлотос»;
- оцінити ефективність використання оборотного капіталу ТОВ «Укрлотос»;
- розробити економіко-математичну модель щодо прогнозування оптимального об'єму оборотного капіталу ТОВ «Укрлотос»;
- виявити проблеми та запровадити основні шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес управління оборотним капіталом.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади управління оборотним капіталом підприємства.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувались: методи емпіричного та теоретичного дослідження, зокрема: аналізу і синтезу, узагальнення, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), методи порівняння та групування. Також використовувались табличний, графічний метод та методи економіко-математичного моделювання.

Були використані наступні комп'ютерні програми для вводу та аналізу даних: Microsoft Word, Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи використовувалися навчальні посібники і підручники з фінансового аналізу та економіки підприємства, наукові публікації та монографічні видання, присвячені проблемам оборотного капіталу підприємства та управління ним, фінансова звітність ТОВ «Укрлотос» за 2015-2017 роки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (56 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 23 рисунки.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези «Моделі управління оборотним капіталом підприємства», які були використані на Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, облік, фінанси та право: сучасні тенденції та перспективи розвитку в Україні та світі» (м. Полтава, 29 вересня 2018 р.).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи управління оборотним капіталом підприємства»* розглянуто сутність поняття оборотний капітал підприємства, його структура та джерела формування, характерні ознаки оборотного капіталу, принципи організації та функціонування оборотних коштів, розглянуті моделі управління оборотним капіталом підприємства та показники, що оцінюють ефективність управління оборотним капіталом підприємства.

Отже, визначено, що оборотний капітал – це кошти, які обслуговують процес діяльності, які беруть участь одночасно і в процесі виробництва, і в процесі реалізації продукції.

Управління капіталом здійснюється шляхом використання визначених методів, впливу на його величину та структуру в цілому, а також за окремих елементів.

Також наведено методологію проведення аналізу та оцінки управління оборотним капіталом підприємства, на основі якої в другому розділі роботи проаналізовані показники ліквідності, ділової активності, рентабельності та фінансової стійкості ТОВ «Укрлотос.»

У другому розділі *«Аналіз ефективності управління оборотним капіталом на прикладі ТОВ «Укрлотос.»»* проаналізовано фінансовий стан підприємства за абсолютними та відносними показниками фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, рентабельності.

За результатами аналізу ділової активності було визначено зменшення оборотності елементів оборотного капіталу та збільшення періоду його оборотності. Аналіз ліквідності показав нам збільшення усіх показників ліквідності вище нормативного значення, що характеризує підприємство досить ліквідним та стійким. При аналізі показників фінансової стійкості було виявлено, що підприємство має високу фінансову стійкість та низький рівень залежності від позикових джерел фінансування діяльності. Було визначено високий рівень забезпеченості власними оборотними активами. Також було виявлено зменшення всіх показників рентабельності.

У третьому розділі *«Напрями вдосконалення управління оборотним капіталом ТОВ «Укрлотос.»»* запропоновані напрями щодо впровадження функцію контролю управління оборотним капіталом, регулювання обсягу запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів.

ВИСНОВКИ

Оборотний капітал займає велику питому вагу в структурі майна підприємства, а також має велике значення для здійснення його господарської діяльності. Перш за все, він забезпечує безперервність і ефективність поточної діяльності підприємства, що передбачає необхідність інвестицій в оборотний капітал для отримання прибутку.

Тому ключову роль в поточній господарській діяльності підприємства займають проблеми достатності оборотного капіталу, ефективності його використання, а також пошук найбільш вигідних джерел фінансування. Управління оборотним капіталом підприємства є найважливішим фактором, що забезпечує підприємству достатні ресурси для здійснення його діяльності.

Всі види оборотних активів в тій чи іншій мірі схильні до ризику втрат. Так, грошові активи в значній мірі схильні до ризику інфляційних втрат; короткострокові фінансові вкладення - до ризику втрати частини доходу у зв'язку з несприятливою кон'юнктурою фінансового ринку, а також ризику втрат від інфляції; дебіторська заборгованість - до ризику неповернення або несвоєчасного повернення, а також ризику інфляційних втрат; запаси товарів та інших матеріальних цінностей - втратами від природних втрат і ін.

Тому процес управління оборотними активами повинен бути спрямований на мінімізацію ризику втрат, особливо в умовах дії інфляційних чинників, посилення кризи неплатежів і зниження кон'юнктури ринку. Так як фінансовий стан підприємства багато в чому залежить від стану оборотних коштів, то управління оборотним капіталом сьогодні стає надзвичайно актуальним.

В результаті аналізу структури та динаміки оборотного капіталу ТОВ «Укрлотос» та показників, що відображають його стан та рентабельність були виявлені такі недоліки:

- відсутність функції контролю управління оборотним капіталом;
- зменшення оборотності елементів оборотного капіталу;
- збільшення періоду оборотності елементів оборотного капіталу;
- зменшення всіх показників рентабельності;
- збільшення обсягу запасів
- зменшення обсягу грошових коштів;
- зменшення чистого доходу;
- зменшення чистого прибутку.

Для вирішення цих недоліків потрібно:

1. Впровадити функцію контролю управління оборотним капіталом.
2. Регулювання обсягів запасів включатиме в себе такі напрями:
  - скорочення обсягу і нормування запасів: виявлення та зменшення неліквідних запасів; оптимізація номенклатури запасів, розробка та реалізація заходів щодо скорочення запасів до оптимального рівня; розробка та впровадження методики розрахунку оптимального обсягу партії, нормативних значень запасів, управління розподілом запасів;

– прискорення обороту виробничих запасів за рахунок їх оптимального обсягу та збільшення виручки від реалізації.

3. Збільшити ліквідність оборотних активів через зменшення частки запасів та збільшенням грошових коштів для збільшення оборотності оборотного капіталу.

4. Інвестувати кошти в будь-яке відповідне джерело доходу для збільшення оборотності власного капіталу.

5. Регулювання дебіторської заборгованості включатиме такі напрями:

– аналіз ринку, порівняння з ситуацією у конкурентів, визначення найкращих (типових) умов оплати;

– зменшення пільг щодо розрахунків з покупцями;

– розробка та впровадження ефективних механізмів контролю платежів: автоматизований облік дебіторської та кредиторської заборгованостей, створення форм і механізмів ведення оперативної управлінської звітності;

– скорочення оборотності дебіторської заборгованості за допомогою скасування відстрочки платежів, введенням реєстру старіння рахунків дебіторів, який дозволить своєчасно отримувати від покупців оплату за послуги.

6. Регулювання грошовими коштами включатиме такі напрями:

– визначення оптимальних лімітів залишків грошових коштів на рахунках, розробка методик і механізмів нормування;

– підготовка та впровадження процедур оперативного планування і контролю руху грошових коштів;

– зменшення часу щодо надходження коштів за реалізовану продукцію;

– оптимізація періодів виплат за зобов'язаннями підприємства.

Збільшення доходу від реалізації та чистого прибутку можливо через зниження собівартості продукції та проведення ефективної рекламної політики.

АНОТАЦІЯ

**Донаканян С.С., «Управління оборотним капіталом підприємства»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі
спеціальності**

**«Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
«Фінансовий та страховий менеджмент»,**

Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес управління оборотним капіталом.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти управління оборотним капіталом підприємства, моделі управління та методи оцінки ефективності управління оборотним капіталом на підприємстві.

Проаналізовано фінансовий стан підприємства за абсолютними та відносними показниками фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, рентабельності.

Запропоновано напрями щодо удосконалення управління оборотним капіталом на підприємстві: впровадження функцію контролю управління оборотним капіталом, регулювання обсягу запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів.

Ключові слова: оборотний капітал, основи управління, методи оцінювання, фінансова стійкість, рентабельність.

ANNOTATION

Donakanian S., “Management of working capital of the enterprise”,
thesis for Master degree in specialty “ Finance, banking and insurance”
under the program
“Financial and insurance management”,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is the the process of managing working capital.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of Management of working capital of the enterprise, management models and methods for assessing the efficiency of working capital management in the enterprise.

Author analysis the financial condition of the enterprise in absolute and relative indicators of financial stability, liquidity, solvency, profitability.

Author proposes to carry out directions for improving the management of working capital in the enterprise are proposed: the introduction of the function of controlling the management of working capital, regulation of the volume of stocks, receivables and cash.

Keywords: working capital, management fundamentals, valuation methods, financial stability, profitability.